

Pensioenen in de praktijk van bewindvoerders

CBM Academy

Van der Valk Motel Breukelen

Door Mr. J.A. van de Hoef CPL en mr. W.P.M. Thijssen

18 juni 2026

Programma:

1. Het Nederlandse drie-pijler-pensioenstelsel
 2. De Wet toekomst pensioenen
 3. Inzoomen op het tweede-pijler-pensioen
(partnerpensioen; compensatie; eerbiedigende werking)
 4. Beschikken over pensioen
 5. Pensioen en scheiding (pensioenverrekening;
pensioenverevening; alimentatie)
 6. Facultatief: verplichtgestelde pensioenregelingen
(premie-invordering en het hoofdzaakcriterium)
-

Het Nederlandse drie-pijler-pensioenstelsel

Reikwijdte pensioen en driepijlersysteem (1):

- **Pensioen ziet op verzorging bij**
 - Oudedag
 - Overlijden
 - Arbeidsongeschiktheid
 - **1e pijler:** basisvoorziening van de overheid
 - **2e pijler:** aanvullend via werkgever (of beroepsgenoten)
 - **3e pijler:** privé aanvullingen
-

Reikwijdte pensioen en driepijlersysteem (2)

Ouderdom

- AOW (1e pijler)
- Ouderdomspensioen (2e pijler)
- Oudedagslijfrente (3e pijler)

• Overlijden

- ANW (1e pijler)
- Nabestaandenpensioen (2e pijler)
 - Partnerpensioen
 - Wezenpensioen
- Nabestaandenoverbruggingspensioen (2^e pijler)
- Nabestaandenlijfrente (3^e pijler)

• Arbeidsongeschiktheid

- WIA (1^e pijler)
 - Arbeidsongeschiktheidspensioen (2^e pijler)
 - Arbeidsongeschiktheidsverzekering (3^e pijler)
-

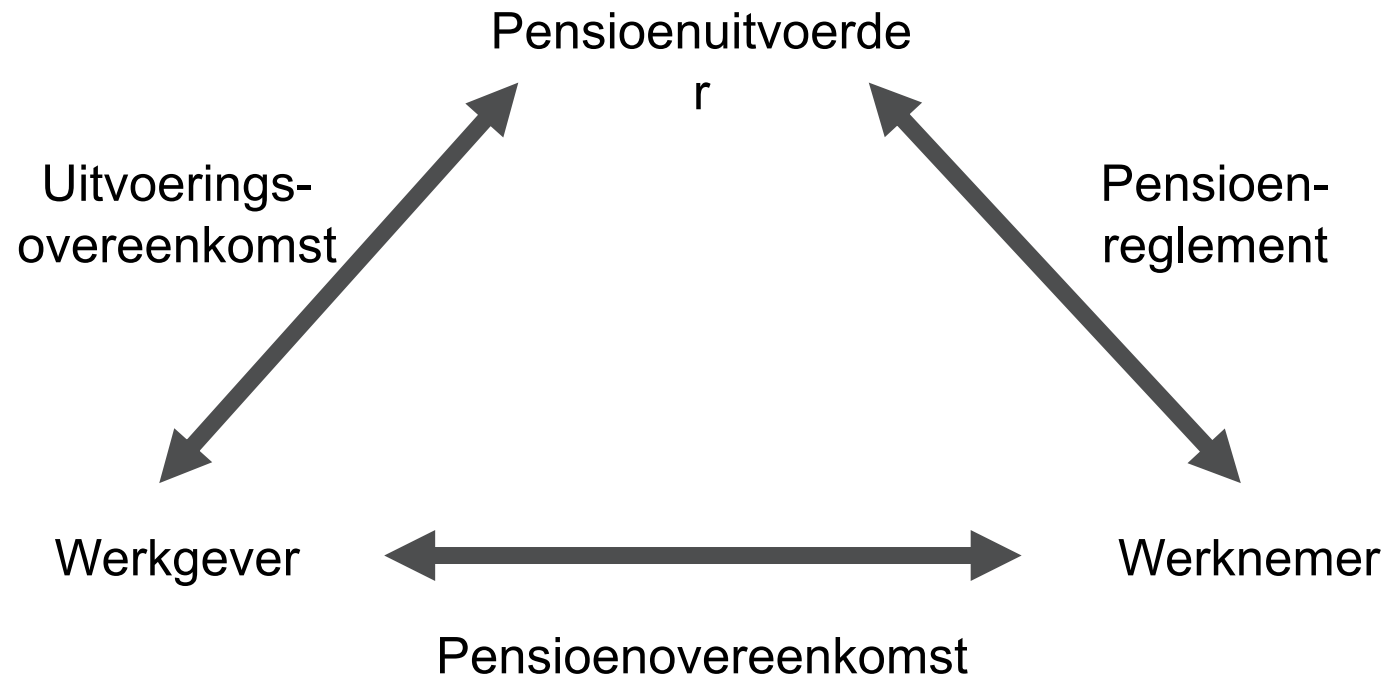
Eerste pijler:

- **Algemene Ouderdomswet (AOW)**
 - Uitkering vanaf bepaalde pensioenleeftijd (AOW-leeftijd)
 - 2022: AOW-leeftijd is 66 jaar en 7 maanden
 - 2023: AOW-leeftijd is 66 jaar en 10 maanden
 - 2024-2027: AOW-leeftijd is 67 jaar
 - Vanaf 2025
 - Koppeling aan de levensverwachting
 - Automatische stijging AOW-leeftijd met 3 maanden per jaar hogere levensverwachting
 - Aankondiging stijging: 5 jaar van te voren
 - 2028: AOW-leeftijd wordt 67 jaar en 3 maanden
 - 2029: AOW-leeftijd wordt 67 jaar en 3 maanden
-

Tweede pijler:

- **Pensioen**
 - Arbeidsvoorwaarde (vaak bij cao geregeld)
 - Pensioenregeling bestaat uit
 - Pensioenovereenkomst
 - Uitvoeringsovereenkomst
 - Pensioenreglement
 - ➔ Pensioendriehoek
 - Belangrijkste wettelijke regelingen
 - Pensioenwet (inclusief Wet toekomst pensioenen)
 - DGA valt niet onder de PW (, tenzij ...)
 - Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds
 - Wet verplichte beroepspensioenregeling
 - Wet op de loonbelasting 1964
-

Pensioendriehoek

Karakter pensioenovereenkomst (PW “oud”):

- **Uitkeringsovereenkomst**
- **Kapitaalovereenkomst**
- **Premieovereenkomst**
 - 3 mogelijkheden
 - Premie aanwenden voor inkoop gegarandeerde uitkering
 - Premie aanwenden voor inkoop gegarandeerd kapitaal
 - Premie beleggen (zuivere premieregeling)

Soorten pensioenregelingen (PW “oud”):

- **Eindloonregeling**
 - Opbouw pensioenaanspraak op basis van het laatstverdiende pensioengevend salaris
 - **Middelloodregeling**
 - Per jaar wordt pensioenaanspraak opgebouwd over het pensioengevend salaris over dat jaar
 - Pensioen is afhankelijk van het aantal jaren dat pensioenaanspraken worden opgebouwd en de hoogte van het gemiddeld pensioengevend salaris in die jaren
 - **Beschikbare premieregeling**
 - Leeftijdsafhankelijke premiestaffels
 - Beschikbare premie = percentage volgens staffel x pensioengevend salaris
 - Beleggingsresultaten bepalen vaak het uiteindelijke pensioen
-

Fiscale omkeerregel:

Tijdens de pensioenopbouwfase

- Pensioenpremie ten laste van werkgever: niet belast
- Pensioenpremie ten laste van werknemer: aftrekbaar

Tijdens uitkeringsfase

- Pensioenuitkering belast
-

Sinds 1-1-2015 ook netto pensioen:

- Pensioenpremie uit netto salaris
 - Bijdrage werkgever: belast
 - Eigen bijdrage: niet aftrekbaar
- Speciale vrijstelling in box 3
- Uitkeringen 'onbelast'
- In verband met WTP steeds vaker beëindiging netto pensioen regeling (met name pensioenfondsen)

Derde pijler:

- Lijfrenteverzekering, lijfrenterekening of -beleggingsrecht
 - Ter compensatie van pensioentekort
 - WTP leidt tot ruimere mogelijkheden lijfrentepremieaftrek
 - Meer gelijkheid met pensioenopbouw (2^e pijler)
 - Omzetting stakingswinst en oudedagsreserve
- Ontslagvergoeding
 - Sinds 2014: ineens belast
 - Bestaande goudenhanddrukstamrechten
 - Flexibel afkoopbaar
 - Geen revisierente
- Sparen en beleggen
 - Box 2
 - Box 3

De Wet toekomst pensioenen

Pensioenovereenkomsten (1):

- Tot 2007 contractvrijheid
- Vastgestelde pensioenen (eindloon, middelloon)
- Oneigenlijke beschikbare premieregelingen
- Eigenlijke beschikbare premieregelingen

Vanaf pensioendatum vastgesteld pensioen

Voorbeeld van interpretatie: Gerechtshof Amsterdam 15 augustus 2023, ECLI:NL:GHAMS:2023:2014 (X/DLA)

Pensioenovereenkomsten (2):

Van 2007 tot 1 juli 2023 (art. 10 PW tot 1 juli 2023):

- Uitkeringsovereenkomsten (eindloon, middelloon)
- Kapitaalovereenkomsten (vastgesteld kapitaal of overrentedelend minimumgarantiekapitaal)
- Premieovereenkomsten (premie ingelegd voor vastgesteld pensioen, voor vastgesteld of overrentedelend minimumgarantiekapitaal of belegd kapitaal)
- Vanaf pensioendatum vastgesteld pensioen
- Sinds 8 juli 2015 Tijdelijke regeling pensioenknip (op pensioendatum aankoop vastgesteld pensioen voor 2 jaar, restkapitaal daarna aanwenden voor levenslang vastgesteld pensioen)
- Sinds 1 september 2016 bij alle pensioenuitvoerders voor kapitaalovereenkomst en premieovereenkomst variabel pensioen mogelijk op grond van Wet verbeterde premieregeling

Duidelijke omschrijving in TK 30413, nr. 3, p. 32-33

Kernpunten nieuw pensioenstelsel:

- Pensioenkortingen en achterwege blijven toeslagverlening (pensioenen niet waardevast) reden voor herziening pensioenstelsel
- Leeftijdsafhankelijke premie leidt tot verstoting ouderen op de arbeidsmarkt en beperkt de arbeidsmobiliteit
- Daarom:
 - Doorsneepremie verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen verboden
 - Verplichte overgang naar premieovereenkomsten
 - Leeftijdsonafhankelijke premie verplicht
 - Invaren default

Pensioenovereenkomsten (3):

Vanaf 1 juli 2023 (in te voeren uiterlijk vanaf 2028; art. 10 PW):

- solidaire premieovereenkomst (SPR; art. 10a PW)
 - Flexibele premieovereenkomst (FPR; art. 10b PW)
 - Premie-uitkeringsovereenkomst (PUO; art. 10c PW, voor verzekeraars en PPI's)
-

Solidaire premieovereenkomst (art. 10a PW):

- Premieovereenkomst; leeftijdsonafhankelijke premie; verbod op doorsneepremie
- Opbouw in de vorm van een administratief persoonlijk pensioenvermogen
- Collectief beleggingsbeleid
- Geen individuele beleggingsvrijheid mogelijk
- Geïntegreerde opbouw- en uitkeringsfase (variabele uitkering; doorbeleggen in uitkeringsfase)
- Rekenen met prudent projectierendement voor bepalen verwacht pensioen
- Solidariteitsreserve verplicht
- Toedelingsregels beleggingsrendement: aansluiten bij risicohouding per leeftijdscohort
- Rendement uit mee- of tegenvallende levensverwachting: aparte toedelingsregels of via solidariteitsreserve laten verlopen
- Toedelingsregels beschermingsrendement (deel rendement voor opvangen schokken) en overig overrendement (geen ex ante herverdeling; uitzondering: binnen groep pensioengerechtigden herverdeling wel toegestaan)
- Bij overloop solidariteitsreserve uitdelen naar persoonlijke pensioenvermogens (naar evenredigheid)
- Persoonlijk pensioenvermogen niet negatief

Inzoomen op de solidariteitsreserve (art. 10d PW):

- Maximaal 15% van totale pensioenvermogen (= som persoonlijke pensioenvermogens en solidariteitsreserve)
- Vulling uit premie: niet meer dan 10% premiesom per deelnemer per jaar
- Vulling uit overrendement: niet meer dan 10% positieve collectieve overrendement
- Aanwending: collectieve deling financiële mee- of tegenvallers
- Doel: gemiddeld stabielere of hogere toekomstige uitkeringen voor alle generaties
- Niet voor deling operationele kosten
- Evenwichtige, transparante, onderling consistente en voor langere tijd geldende regels vast te stellen door pensioenuitvoerder voor vulling van en uitdeling uit de solidariteitsreserve

Opmerking: toeslagverlening alleen nog bij niet ingevaren rechten uit een uitkeringsovereenkomst; (n)FTK blijft gelden/geringfenct

Flexibele premieovereenkomst (art. 10b PW):

- Premieovereenkomst; leeftijdsonafhankelijke premie; verbod op doorsneepremie
- Opbouw in de vorm van een administratief persoonlijk pensioenvermogen
- In opbouwfase individueel belegd; life cycle;
- Individuele keuze voor beleggingsprofiel in opbouwfase toegestaan
- Gescheiden opbouw- en uitkeringsfase (geen ringfencing)
- Rekenen met prudent projectierendement voor bepalen verwacht pensioen
- Uitkering gegarandeerd (vastgesteld pensioen) of variabel (keuzerecht)
- Variabele uitkering:
 - Tegen- of meevallers uit beleggingsresultaat individueel of collectief delen
 - Tegen- of meevallende levensverwachting: individueel, collectief of via risicodelingsreserve
- Persoonlijk pensioenvermogen niet negatief
- Risicodelingsreserve optioneel; voor verplichtgestelde bedrijfstakpensioenfondsen en verplichtgestelde beroepspensioenfondsen verplicht
- Beperkt shoprecht (bij verzekeraar altijd; bij pensioenfonds slechts als het pensioenfonds de gewenste keuze niet uitvoert)

Inzoomen op de risicodelingsreserve (art. 10^e PW):

- Maximaal 15% van som persoonlijke pensioenvermogens inclusief de risicodelingsreserve
- Vulling uit:
 - Premies
 - Kapitaal bij toetreding tot het collectief toedelingsmechanisme voor de collectieve uitkeringsfase (*eerste* kenmerkende verschil met solidariteitsreserve)
- Inleg uit premies of kapitaal niet meer dan 10% daarvan
- Doel: gemiddeld stabielere of hogere toekomstige uitkeringen voor alle generaties
- Niet voor deling operationele kosten
- Bij flexibele premieovereenkomst met beleggingsvrijheid geen compensatie beleggingsverliezen uit risicodelingsreserve (*tweede* kenmerkende verschil met solidariteitsreserve)
- Evenwichtige, transparante, onderling consistente en voor langere tijd geldende regels vast te stellen door pensioenuitvoerder voor vulling van en uitdeling uit de solidariteitsreserve
- Toeslagverlening alleen nog bij:
 - Niet ingevaren rechten uit een uitkeringsovereenkomst
 - Vastgestelde pensioenen als de pensioenuitvoerder de mogelijkheid aanbiedt vastgestelde pensioenen aan te kopen (anders shoprecht); let op: ringfencing

Financiële inrichting pensioenfonds:

WTP	PW-Oud (nFTK)
Operationele reserve + schadereserve	Ongebonden eigen vermogen
Reserve voor compensatie (compensatiedepot)	Eventueel reserve voorwaardelijke toeslagverlening berekend op basis van ambitie
Solidariteitsreserve (inclusief beschermingsrendement) of risicodelingsreserve (géén beschermingsrendement)	Vereist eigen vermogen (VEV)
Minimum vereist eigen vermogen (MVEV)	Minimum vereist eigen vermogen (MVEV)
Persoonlijke pensioenvermogens (kapitalen)	Voorziening pensioenverplichtingen (VVP)

Premie-uitkeringsovereenkomst (art. 10c PW):

- Premie belegd tot pensioendatum
- Op pensioendatum kapitaal aangewend voor vastgestelde of variabele uitkering (doorbeleggen) (vergelijkbaar met de verbeterde premieovereenkomst onder de tot 1 juli 2023 geldende PW)
- Vanaf 15 jaar voor AOW-datum keuze voor de deelnemer de toekomstige premie OF de reeds ingelegde en toekomstige premie aan te wenden voor vastgesteld pensioen
- Bij variabele uitkering resultaten uit hoofde van beleggingsrisico en langlevensrisico individueel toegedeeld

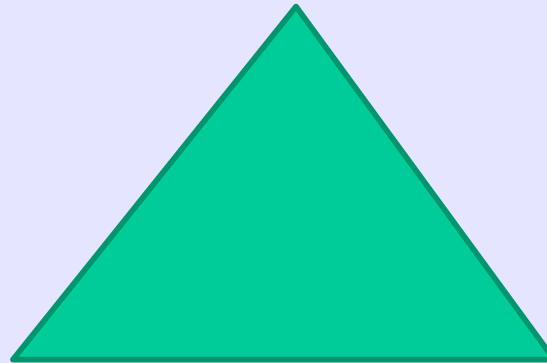
Opmerking: uitsluitend uit te voeren door verzekeraars

Partnerpensioen:

- In opbouwfase uitsluitend op risicobasis
 - diensttijdonafhankelijk
 - Percentage van de pensioengrondslag (maximaal 50%)
 - Als bestaand opbouwpartnerpensioen wordt ingevaren extra risicoverzekering
 - Risicodekking na einde dienstverband beperkt gehandhaafd, gedetailleerde wettelijke regeling
 - In uitkeringsfase uitsluitend op opbouwbasis
-

Pensioendriehoek:

Pensioenuitvoerder/Pensioeninstelling

Werkgever

Werknemer

Transitieplan verzekerde pensioenregelingen (art. 150d PW):

- De werkgever dient het op te stellen en uiterlijk 1 oktober 2027 aan de pensioenuitvoerder te zenden ..
 - Pensioenovereenkomst die uiterlijk vanaf 2028 gaat gelden vastleggen
 - Invaarbesluit
 - Motivering omtrent evenwichtigheid transitie
 - Keuze voor overgangsrecht of compensatie
 - Indien compensatie door toekenning extra pensioenaanspraken: financieringsplan, bron van de financiering
 - Indien van toepassing de initiële vulling van de solidariteitsreserve of risicodelingsreserve
-

Arbeidsrechtelijke aspecten transitieplan:

- Geen arbeidsrechtelijke wijzigingstraject noodzakelijk
 - Wel wenselijk dat overeenstemming met werknemers en gewezen werknemers bestaat omdat de voorgenomen wijziging van de pensioenovereenkomst in het transitieplan is beschreven
 - Geen instemming OR nodig
 - Wel wenselijk dat OR het transitieplan onderschrijft omdat wijziging van de pensioenovereenkomst en de uitvoeringsovereenkomst in het transitieplan is beschreven
-

Waar ligt het initiatief bij de transitie:

- Verplichtgesteld BPF: werkgevers- en werknemersorganisaties die de verplichtstelling hebben aangevraagd
 - Vrijwillig bij verplichtgesteld BPF aangesloten werkgevers: meestal “volgplicht” overeengekomen
 - Andere pensioenfondsen: formeel bij de werkgever, in de praktijk bij het pensioenfonds, vooral bij multi employer pensioenfondsen omdat die belang hebben bij uniformiteit
 - Verzekeraars en PPI's: formeel bij de werkgever, in de praktijk zullen verzekeraars en PPI's met voorstel komen; mag verzekeraar/PPI UVO opzeggen als werkgever niet reageert?
-

Compensatie:

- Compensatie voor “ouderen” in verband met overgang op leeftijdsonafhankelijke premie (gevolg: degressieve pensioenopbouw)
 - Indien compensatie wordt geboden in de vorm van extra pensioenopbouw:
 - Per leeftijdscohort dezelfde compensatie
 - Verplicht óók voor nieuw in dienst tredende werknemers
 - Tijdsevenredige opbouw over transitieperiode (ingangsdatum nieuwe pensioenovereenkomst tot uiterlijk 2037; geen verlenging)
 - Gefinancierd op moment onvoorwaardelijke toekenning
 - Complex: objectieve rechtvaardiging van het leeftijdsonderscheid noodzakelijk (onderdeel transitieplan)
 - Vrijval uit invaren financieringsbron compensatie (omstreden)
 - Compensatie in loon
-

Overgangsrecht progressieve premie (verzekeraars en PPI's) (art. 220e PW):

- Als bij de werkgever de dag vóór de transitie (uiterlijk 1-1-2028) een uitkeringsovereenkomst of een premieovereenkomst met leeftijdsafhankelijke premie gold bij een verzekeraar of PPI, mag de leeftijdsafhankelijke premie worden voortgezet voor de werknemers die de dag vóór de transitie deelnamen
 - De regeling moet vanaf de transitie voor het overige wel WTP-compliant worden gemaakt
 - Nieuwe werknemers vanaf de transitiedatum nemen deel aan premieovereenkomst met leeftijdsonafhankelijke premie
 - Voordeel gebruikmaking overgangsrecht: geen compensatieregeling nodig
 - Beperking: de premieovereenkomst die vanaf de transitie geldt mag niet van het type solidaire premieovereenkomst zijn
-

Arbeidsrechtelijke aspecten eerbiedigende werking en compensatie:

- Bij keuze voor eerbiedigende werking geen arbeidsrechtelijk wijzigingstraject nodig voor pensioenovereenkomst voor bestaande werknemers
 - Instemming OR nodig voor vaststellen pensioenovereenkomst vanaf transitie, ook als er nog geen werknemers in dienst zijn waarvoor de gewijzigde pensioenovereenkomst geldt
 - Werkgever bevoegd werknemers waarvoor eerbiedigende werking geldt de keuzemogelijkheid te geven om over te gaan naar de gewijzigde pensioenovereenkomst
-

Andere arbeidsrechtelijke aspecten transitie (1):

- Bij beëindiging arbeidsovereenkomst vóór transitie kan een vooruitzicht op compensatie verloren gaan; eventueel compenseren in het kader van een beëindigingsregeling
- Wijziging arbeidsovereenkomst gewezen werknemers noodzakelijk bij invaren, twee visies:
 - Ja; de pensioenovereenkomst wijzigt materieel en dient daarom te worden gewijzigd
 - Neen; staat haaks op keuze wetgever dat geen bezwaarrecht geldt bij invaren (art. 150m PW)
- Visie WPMT: gelet op de pensioendriehoek wijziging pensioenovereenkomst noodzakelijk omdat dit een wijziging van de rechtsverhouding werkgever/gewezen werknemer betreft; in rechtsverhouding met pensioenfonds bezwaarrecht vervangen door strenge governance-waarborgen

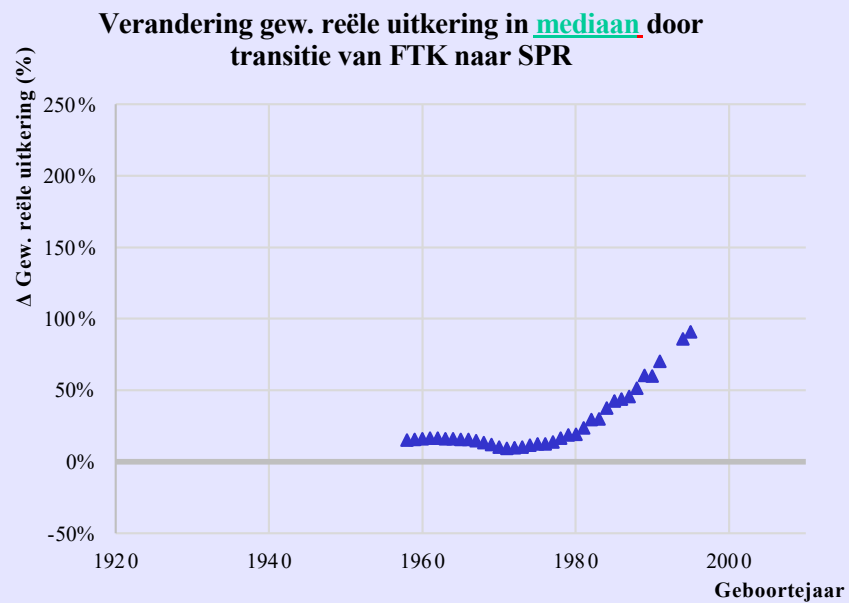
Andere arbeidsrechtelijke aspecten transitie (2):

- Premie doorbetalen na einde arbeidsovereenkomst om gemis aan pensioenopbouw te compenseren: leidt tot fiscaal bovenmatige pensioenopbouw; verhaal werknemerspremie niet meer goed mogelijk
 - Geheel of gedeeltelijk in dienst blijven: komt neer op vrijstelling van het verrichten van de bedongen arbeid; doet transitievergoeding oplopen door toenemen duur dienstverband (vgl. problematiek slapend dienstverband)
 - Vrijwillige voortzetting: mogelijk voor 3 jaar (10 jaar voor IB-ondernemer) (art. 54 PW)
 - Risicodekking loopt na einde dienstverband onder voorwaarden door (art. 55; 3 maanden, uitbreiding tot 6 maanden mogelijk; bij WIA/WW)
-

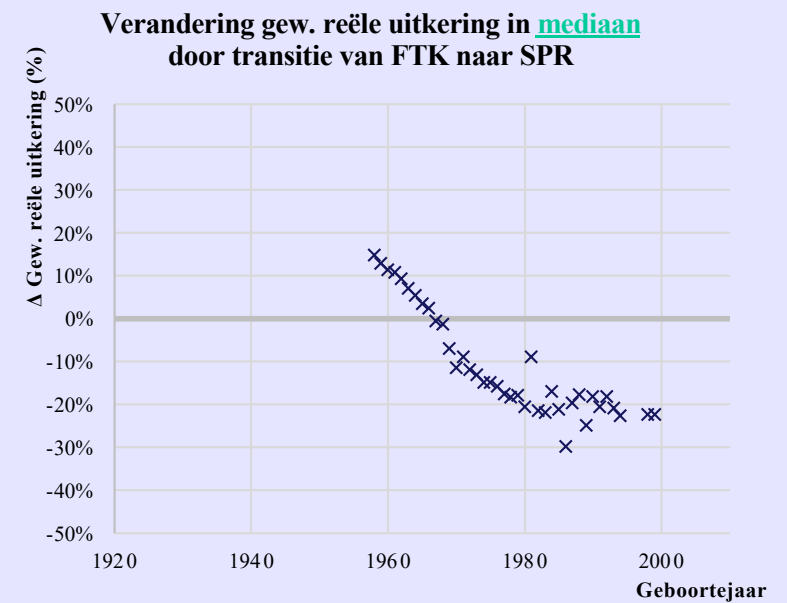
Interactief: de toepassing in de arbeidsrechtspraktijk

Voorbeeld transitie-uitkomsten:

Gewezen deelnemers

Actieven

Wat zie je:

- Verwacht pensioenresultaat gewezen deelnemers neemt in mediaan sterk toe naarmate ze jonger zijn
- Verwacht pensioenresultaat actieven neemt in mediaan sterk af naarmate ze jonger zijn
- Geen evenwichtige transitie want sociale partners beoogden de bestaande situatie zoveel als mogelijk te handhaven

Vraag aan jullie als transitie-deskundigen: hoe los je dit op?

Pensioenadvocaten.nl

Financieel instrument	Effect van inzet voor pensioenopbouw (OP en PP vanaf pensioendatum)
Verhogen bruto premie	Direct effect is verhoging persoonlijke pensioenvermogens van actieven
Verdeling deel buffers dat in persoonlijke pensioenvermogens wordt ingebracht	Dit hoeft niet naar evenredigheid van de grootte van de pensioenen maar moet “evenwichtig”. Start: omzetten bestaande rechten default op basis van de standaardmethode (art. 150n, lid 1 Pensioenwet). Vervolg: verdeling buffers en vaststelling premie zodanig dat het netto-profijt (art. 150e, lid 1 Pensioenwet) volgens het transitieplan wordt behaald. Effect verdeling buffers minder voor jongeren omdat het door tijdsverloop verdampt.
Compensatie	Geeft ruimte om uit de buffers een reserve te vormen voor extra vulling persoonlijke pensioenvermogens in verband met de overgang van leeftijdsafhankelijke naar leeftijdsafhankelijke premie. Compensatie begunstigd met name relatief oudere actieven.
Premierestitutie	Premierestitutie op ondeelbaar tijdsmoment vóór transitie kan middel zijn om compensatietermijn de facto te verlengen.
Tokenning extra rechten over verleden	Tokenning extra rechten over verleden kan middel zijn om aanvangssaldo persoonlijk pensioenvermogen te verhogen.
Initieel hogere solidariteitsreserve bij verdeling buffers	In beginsel geen effect omdat de solidariteitsreserve niet dient voor verhogen persoonlijke pensioenvermogens van slechts één groep (de actieven) voor verbetering toekomstig verwacht pensioen
Inzet solidariteitsreserve na initiële verdeling buffers	Bestemd voor stabilisering pensioenen, niet voor pensioenverbetering door verhoging persoonlijke pensioenvermogens voor een bepaalde groep (de actieven) anders dan in verband met stabilisering. Bovendien: herverdeling vooraf in het kader van de uitdeelregels niet toegestaan (behalve binnen groep gepensioneerd). De solidariteitsreserve kan daarom niet worden ingezet voor structurele uitdeling aan uitsluitend actieven voor pensioenverbetering. Zie art. 10d, lid 3 Pensioenwet.. Wel kan incidentele onmogelijkheid om waardevastheid na te komen reden zijn voor uitdeling uit solidariteitsreserve, maar dat begunstigt “iedereen”, niet specifiek jongere actieven.
Initieel hogere operationele reserve bij verdeling buffers	In beginsel geen effect omdat de operationele reserve uit haar aard niet is bestemd voor extra vulling persoonlijke pensioenvermogens. Risicopremie en kosten langdurig onttrekken aan operationele reserve in combinatie met vorming relatief hoge operationele reserve bij verdeling buffers leidt tot hogere persoonlijke pensioenvermogens actieven omdat deze dan niet ten laste van de bruto premie komen, maar gelden als indirecte onttrekking voor het extra vullen van persoonlijke pensioenvermogens. Daarvoor is een reserve uit haar aard niet bestemd. Risicopremies en kosten vallen onder het doorlopend bedrijfsresultaat en lopen via de WVR.
Spreadingstermijn bij invaren	Langere spreadingstermijn leidt tot verschuiving bij initiële vulling persoonlijke pensioenvermogens van personen met ingegaan pensioen en pensioen dat binnen 10 jaar vanaf transitie ingaat naar jongeren. Leidt tot initieel hogere vulling persoonlijke pensioenvermogens van jongeren, zoals de actieven die niet binnen 10 jaar met pensioen gaan. Leidt tot hogere pensioenen voor relatief jonge actieven. Effect echter beperkt.
Verdeling rendementen uit collectief beleggingsbeleid gerealiseerd over de persoonlijke pensioenvermogens en overloop uit de solidariteitsreserve	De verdeling moet gebeuren op basis van vooraf vastgelegde toedelingsregels waarbij onderscheid mag worden gemaakt per leeftijdsgroep met specifieke risicohouding. Als voor actieven naarmate ze jonger zijn meer risico wordt genomen, kunnen ze relatief méér meedelen uit het beleggingsresultaat. Zie art. 10a, lid 4 Pensioenwet.
Verdeling overige rendementen	Herverdeling vooraf (bijvoorbeeld door actieven te bevoordelen) niet toegestaan. Zie art. 10a, lid 5 Pensioenwet.
Verdeling technisch resultaat op overlijden en arbeidsongeschiktheid	Technisch resultaat op overlijden en arbeidsongeschiktheid behoort tot het overrendement (art. 1 Pensioenwet, definitie van “overrendement”). Zie verder bij “Verdeling van rendementen”; geen inzetbaar instrument.
Indexatie-afslag	Leidt tot vertraging van uitkering uit persoonlijke pensioenvermogens zodat bij overlijden méér overblijft. Wat overblijft wordt verdeeld over de resterende persoonlijke pensioenvermogens. Dat gaat naar evenredigheid van de grootte daarvan omdat sprake is van collectieve belegging (het gaat “vanzelf”). Wel effect maar beperkt.
Leenrestrictie	Opheffen van de leenrestrictie werkt gunstig uit voor actieven, met name jongere actieven, maar vergroot ook de risico’s wat betekent dat wellicht de solidariteitsreserve moet worden bijgesteld.

Opmerkingen:

- De transitie is uitermate bewerkelijk (speeltuin voor het actuarialaat)
 - Doordat de buffers “op moeten” en de compensatietermijn is beperkt tot 10 jaar, kunnen de buffers niet optimaal worden ingezet voor de toekomstige pensioenopbouw van (jonge) actieven (“Ferrari”-pensioen gepensioneerden versus “Lada”-pensioen voor actieven)
 - Gepensioneerden: de buffers “zijn van ons”
 - De standaardmethode voor invaren en de netto-profijtberekeningen zijn enorm complex
-

**Inzoomen op het tweede pijler pensioen
(partnerpensioen)**

Partnerpensioen

Onderdeel partnerpensioen valt uiteen in:

- Partnerbegrip
- Begrip wees
- Inrichting nabestaandenpensioen (= partnerpensioen en wezenpensioen)

Partnerbegrip huidige regelingen:

- Weduwenpensioen en weduwnaarspensioen
 - Partnerpensioen voor geregistreeerde partner verplicht als regeling weduwenpensioen en weduwnaarspensioen kent
 - Partnerpensioen voor niet geregistreeerde partnerschappen: contractvrijheid; wel/niet en vormgeving partnerrelatie
 - Op opbouwbasis (denk aan bijzonder partnerpensioen) of risicobasis
-

WTP:

- Uniform partnerbegrip:
 - Meerderjarige persoon
 - Gezamenlijke huishouding
 - Geen bloedverwant in eerste graad of tweede graad in rechte lijn
 - Geen meerderjarig stiefkind
 - Geen meerderjarig voormalig pleegkind
-

WTP:

- Geen contractvrijheid meer ten aanzien van invulling begrip gezamenlijke huishouding
 - Als de pensioenregeling partnerpensioen kent, dan geen onderscheid toegestaan tussen de diverse vormen van partnerrelaties
 - Notarieel verleden samenlevingscontract of samenlevingsverklaring
 - Uitsplitsing naar bepaald en onbepaald partnerpensioen
 - 1 partner; bij meerdere partners geldt degene die als eerste partner werd als partner
-

WTP:

- Bepaald partnerpensioen: partner bekend bij de pensioenuitvoerder
 - Melding notarieel verleden samenlevingscontract of samenlevingsverklaring (zelfde adres; zorgplicht) aan pensioenuitvoerder
-

WTP:

- Onbepaald partnerpensioen: partner niet bekend bij de pensioenuitvoerder
 - Notarieel verleden samenlevingscontract
 - Samenlevingsverklaring (zelfde adres; zorgplicht)
 - Na overlijden door achterblijvende partner ondertekende samenlevingsverklaring (partnerschap bevestigen, gezamenlijke huishouding aannemelijk maken)
 - Aannemelijkheid verondersteld als 6 maanden op hetzelfde adres werd gewoond +
 - OF kind of erkend kind
 - OF gezamenlijke eigendom huis
 - OF huurcontract op beider naam
 - OF de overledene gold als partner in de pensioenregeling van de achterblijvende partner
 - Zorginstelling; tenzij opgezegd
-

Begrip wees voor wezenpensioen:

- Kind; als ouder in familierechtelijke betrekking
- Stiefkind
- Pleegkind
- Uitkering tot het kind 25 jaar wordt

Inrichting nabestaandenpensioen (partnerpensioen en wezenpensioen) bij overlijden vóór pensioendatum:

- Risicobasis
 - Diensttijdonafhankelijk
 - Inrichting nabestaandenpensioen (partnerpensioen en wezenpensioen) bij overlijden vóór pensioendatum:
 - Opbouwbasis
-

Voortzetting partnerpensioen en wezenpensioen bij einde deelneming:

- Zolang recht op WW bestaat naar rato mate werkloosheid
 - Zolang recht op ZW-uitkering bestaat na afloop WW
 - Zolang recht op WW bestaat aansluitend op de uitkering volgens de ZW na de WW, naar rato mate werkloosheid
 - Zolang recht op uitkering ZW bestaat aansluitend op einde deelneming
 - Zolang recht op WW bestaat naar rato mate werkloosheid na afloop uitkering ZW aansluitend op einde deelneming
 - 3 maanden (pensioenovereenkomst mag bepalen: 6 maanden) na einde dienstverband als geen recht op WW of ZW-uitkering bestaat en zolang geen sprake is van nieuw dienstverband
-

Transitie:

- Inbouw opgebouwd partnerpensioen in diensttijdonafhankelijk risicopartnerpensioen mogelijk (het blijft dan diensttijdonafhankelijk, maar gedeelte is op opbouwbasis ondergebracht)
 - Als partnerbegrip vóór de transitie ruimer is, beperken en betrokkenen goed informeren (compensatie)
 - Complexe consequenties voor pensioenverrekening, pensioenverevening, bijzonder partnerpensioen en alimentatie; pensioenverweer
-

Partnerbegrip PW tot 1 juli 2023

- Partner
 - Echtgenoot
 - Geregistreerde partner
 - Partner in de zin van de pensioenovereenkomst
 - Zelf in te vullen in pensioenregeling
 - Niet verplicht (dus alleen PP voor echtgenoot/geregistreerd partner is toegestaan)
 - Ongehuwde, niet-geregistreerde samenwoners hebben niet als vanzelf over en weer partnerpensioen
➔ beoordelen per pensioenregeling!
- Hieronder ook telkens te verstaan: **gewezen** partner

**Compensatie (randvoorwaarden; toetsing
objectieve rechtvaardiging
leeftijdsonderscheid)**

Compensatie:

- Compensatie voor “ouderen” in verband met overgang op leeftijdsonafhankelijke premie (gevolg: degressieve pensioenopbouw)
 - Indien compensatie wordt geboden in de vorm van extra pensioenopbouw:
 - Per leeftijdscohort dezelfde compensatie
 - Verplicht óók voor nieuw in dienst tredende werknemers
 - Tijdsevenredige opbouw over transitieperiode (ingangsdatum nieuwe pensioenovereenkomst tot uiterlijk 2036; geen verlenging)
 - Gefinancierd op moment onvoorwaardelijke toekenning
 - Complex: objectieve rechtvaardiging van het leeftijdsonderscheid noodzakelijk (onderdeel transitieplan)
 - Vrijval uit invaren financieringsbron compensatie (omstreden)
 - Compensatie in loon
-

Objectieve rechtvaardiging leeftijdsonderscheid:

- Legitiem doel
- Passend middel
- Passende middel is noodzakelijk

Mogelijke wijze van toetsing door uitvoeren:

- Correlatietoets: is er verband tussen de regeling en het gesignaleerde onderscheid
 - Chikwadraattoets: is het verband relevant
 - Oordeel omtrent eigen handelen via verzoekschriftprocedure bij College voor de rechten van de Mens
-

Compensatie (1):

- Kernartikel: art. 150f Pensioenwet
 - Systeem van de wet:
 - Compensatie wordt voorwaardelijk toegekend
 - Compensatie moet zijn gefinancierd als deze onvoorwaardelijk wordt
 - Maximale compensatieperiode 10 jaar (eindigt ultimo 2036)
 - Hierna ga ik uit van een baanwissel waarbij de werknemer van het ene naar het andere pensioenfonds overgaat en waarbij beide fondsen gelijktijdig hebben “ingevaren” of zullen “invaren”
 - Praktijk: compensatie wordt ineens toegekend per de transitiedatum
-

Compensatie (2):

Probleem 1: werknemer die (vlak) vóór de transitiedatum uit dienst gaat/deelneming eindigt, mist compensatie...let op: óók bij een eventuele nieuwe werkgever als die bij een ander pensioenfonds is aangesloten en de transitie al achter de rug heeft (dat geldt óók als waardeoverdracht wordt gerealiseerd omdat de fictieve deelnemingsjaren niet achteraf met compensatie worden beloond)

Compensatie (3):

Probleem 2: een vlak vóór de transitie binnenkomende werknemer krijgt volledige compensatie net als een werknemer die al lang deelneemt aan het pensioenfonds en waarvoor/waardoor lang is bijgedragen

Compensatie (4):

- Bij tijdsevenredige compensatie zou:
 - De werknemer die vóór de transitie of op de transitiedatum van baan wisselt de compensatie bij de nieuwe werkgever/het nieuwe pensioenfonds krijgen
 - De werknemer die van baan wisselt na de transitie bij het “oude” pensioenfonds compensatie ontvangen tot datum einde deelneming, bij het “nieuwe” compensatie vanaf aanvang deelneming
 - Vraag: is “compensatie ineens” eigenlijk wel evenwichtig?
-

Eerbiedigende werking

Eerbiedigende werking progressieve premie (pensioenfondsen):

- Als bij de werkgever vóór 1 juli 2023 een premieovereenkomst met leeftijdsafhankelijke premie gold bij een pensioenfonds, mag die worden voortgezet voor de werknemers die de dag vóór de transitie deelnamen
 - De regeling moet vanaf de transitie voor het overige wel WTP-compliant worden gemaakt
 - Nieuwe werknemers vanaf de transitiedatum nemen deel aan premieovereenkomst met leeftijdsonafhankelijke premie
 - Voordeel gebruikmaking overgangsrecht: geen compensatieregeling nodig
 - Beperking: de premieovereenkomst die vanaf de transitie geldt mag niet van het type solidaire premieovereenkomst zijn
-

Overgangsrecht progressieve premie (verzekeraars en PPI's):

- Als bij de werkgever de dag vóór de transitie (uiterlijk 1-1-2028) een premieovereenkomst met leeftijdsafhankelijke premie gold bij een verzekeraar of PPI, mag die worden voortgezet voor de werknemers die de dag vóór de transitie deelnamen
 - De regeling moet vanaf de transitie voor het overige wel WTP-compliant worden gemaakt
 - Nieuwe werknemers vanaf de transitiedatum nemen deel aan premieovereenkomst met leeftijdsonafhankelijke premie
 - Voordeel gebruikmaking overgangsrecht: geen compensatieregeling nodig
 - Beperking: de premieovereenkomst die vanaf de transitie geldt mag niet van het type solidaire premieovereenkomst zijn
-

Overgangsrecht premievrije voortzetting pensioenverwerving in geval van arbeidsongeschiktheid bij een verzekeraar:

- Voortzetting volgens uitkeringsovereenkomst, kapitaalovereenkomst of premieovereenkomst als geldend op 31 december 2022 mogelijk, mits:
 - Het recht op premievrije voortzetting ingaat na afloop van de Ziektewetperiode (als bedoeld in art. 29 leden 1, 5 en 10 van de Ziektewet, in de regel 104 weken); én,
 - Het recht op premievrije voortzetting is ingegaan ófwel voordat de verzekeraar/PPI overgaat op uitvoering van een gewijzigde pensioenovereenkomst (uiterlijk 1 januari 2027) ófwel uiterlijk op 31 december 2028 in de situatie waarin de deelneming vanwege individuele beëindiging van het dienstverband is geëindigd tijdens de Ziektewetperiode en de verzekeraar/PPI op het moment van einde deelneming nog niet is overgegaan op uitvoering van een gewijzigde pensioenovereenkomst

Pensioenadvocaten.nl

Beschikken over pensioen

Beschikken over pensioen (1)

- Keuzerecht hoger of eerder ingaand ouderdomspensioen: art. 60, lid 1 PW;
 - Recht geldt alleen voor opbouw vanaf 1 januari 2002;
 - Uitrusten opbouw PP in a: hoger OP
b: eerder OP
c: hoger en eerder OP
 - Ingangsdatum OP niet later dan 5 jaar na AOW-leeftijd of als OP 100% bedraagt van pensioengevend loon (zie art. 18a, lid 4 WLb)
 - Bij vervroegen geldt geen fiscale grens; wel een praktische ☺;
 - Lid 2: geldt niet voor bijzonder partnerpensioen (BzPP);
 - Lid 6: toestemming partner vereist;
-

Beschikken over pensioen (2)

- Keuzerecht uitruil ouderdomspensioen in partnerpensioen: art. 61, lid 1 PW; speelt bij regelingen zonder PP of PP op risico-basis;
 - Keuze geldt bij einde deelneming of op pensioendatum, partnerpensioen na uitruil max. 70% van resterend OP;
 - Lid 6: geldt niet voor verevend deel OP o.g.v. Wet verevening pensioenrechten bij scheiding (WVPS);
 - Lid 7 en 10: default bij niet reageren door deelnemer is omzetten in PP bij einde deelneming of op pensioendatum;
-

Beschikken over pensioen (3)

- Hoog/Laag of Laag/Hoog pensioen: art. 63 PW;
 - Maximaal 4:3, meer maatwerk mogelijk
 - Tenzij ter overbrugging tussen pensioendatum en AOW-leeftijd;
 - Bedrag ineens? 10% afkopen;
 - Art. 63a/63b PW; keuze voor vaste of variabele pensioenuitkering o.b.v. beleggingen bij Flexibele premieovk of premie-uitkeringsovk
-

Beschikken over pensioen (4)

- Verbod van vervreemding en mogelijkheid volmacht art. 64 PW
 - Vervreemding als
 - a: verpanding ter zekerheid bij uitstel betaling o.g.v. art. 25, lid 5 Invorderingswet
 - b: vervreemding BzPP aan eerdere of latere partner o.g.v. art. 57, lid 5 PW;
 - c: bij verevening OP o.g.v. WVPS;
 - d: verrekening pensioen
 - Volmacht tot invordering pensioenuitkeringen alleen mogelijk indien herroepelijk;
-

Beschikken over pensioen (5)

- Afkoop alleen mogelijk indien:
 - Art. 66 PW: klein OP bij < EUR 632, 33 per jaar (2026)
 - Art. 67 PW: klein PP (idem)
 - Art. 68 PW: klein BzPP (idem)
 - Is recht van pensioenuitvoerder, niet van deelnemer!
 - Let op toeslagen en progressief belast!
 - Art. 69 PW: afkoop fiscaal bovenmatig deel van pensioen; plicht van pensioenuitvoerder

Beschikken over pensioen (6)

- Afkoop en curator
 - Verschil lijfrente en pensioen;
 - Progressief belast in Box I heffing max. 49,5% (vanaf ca. EUR 78.500) + revisierente o.g.v. art. 30i Algemene Wet Rijksbelastingen (AWR) 20%;
 - Revisierente bij afkoop, schenking, verpanden, vervreemden, niet tijdig omzetten lijfrente kapitaal in periodieke uitkering, tenzij kleine lijfrente en oud-regime (afgesloten voor 16 oktober 1990);
-

Beschikken over pensioen (7)

- Curator mag lijfrente/pensioen alleen afkopen indien failliet niet onredelijk wordt benadeeld en met toestemming rechter-commissaris (zie art. 22a Faillissementswet);
- Uitgangspunt bij faillissement is art. 3:276 BW: schuldenaar staat met zijn gehele vermogen in voor zijn schulden; art. 22a FW dus uitzondering en strikte uitleg;
- Criterium is of levensverzekering dient voor oudedags- en/of nabestaandenvoorziening;
- Alleen onredelijke benadeling als:
 - Het is enige (mogelijke) pensioenvoorziening (bijv. voor een ondernemer);
 - Failliet nadert pensioenleeftijd dus weinig gelegenheid meer voor reparatie;
 - Bij hoge fiscale claim door Box I IB en revisierente;

Beschikken over pensioen en vragen vooraf (8)

- Wat moet je qua pensioen regelen wanneer je slechts tijdelijk bewindvoerder/curator bent?
 - Premiebetaling van pensioen of lijfrente bewaken of betalingsregeling treffen met pensioenuitvoerder of verzekeraar voor instandhouding dekkingen arbeidsongeschiktheid of overlijdensrisico;
 - Tijdige meldingen aan pensioenuitvoerder/verzekeraar bij gebeurtenissen zoals arbeidsongeschiktheid en/of overlijden;
 - Bewaken pensioeningangsdatum en letten op evt. benadelingshandelingen door onterecht uitstellen van pensioendatum;
 - Evt. contacten met curator in geval van voornemen tot afkoop en rechter-commissaris;

Beschikken over pensioen (9)

- Wat regel je wanneer je langer en mogelijk tot in lengte van dagen bewindvoerder of curator bent?
 - Je treedt dan rechtens op voor/namens de (gewezen) deelnemer en dient alle handelingen te bewaken zoals het tijdig aanvragen van AOW, het opgeven van gegevens en alle te maken keuzes voor de pensioenuitkeringen;
 - Ook de meldingen t.a.v. arbeidsongeschiktheid ook bij wijziging van a.o. % zodat bij afname a.o. % geen terugbetalingsplichten ontstaan;
 - Evt. contacten met curator en rechter-commissaris in geval van voornemen tot afkoop;

Beschikken over pensioen (10)

- Hoe zit het nu met de omschakeling van pensioenen naar het nieuwe stelsel?
 - Algemeen: zie sheets over WTP;
 - Bij evt. uitdiensttreding rekening houden met compensatie(moment) voor vervallen doorsneepremie systematiek;
 - Bewaken evt. keuzemogelijkheden t.a.v. overlijdensdekking;

Pensioen en scheiding
Pensioenverrekening; pensioenverevening; alimentatie

Pensioenverrekening

HR 27 november 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4271 (Boon/Van Loon 1):

- Pensioenrechten die door arbeid zijn opgebouwd zijn voorwaardelijke vorderingsrechten, ook al is het pensioen ten tijde van de ontbinding van een huwelijksgoederengemeenschap nog niet ingegaan
 - Pensioenrechten vallen in een huwelijksgoederengemeenschap
 - Pensioenrechten dienen daarom bij de verdeling van een ontbonden huwelijksgoederengemeenschap te worden betrokken, tenzij de pensioenrechten zodanig verknocht zijn aan de persoon van de rechthebbende dat deze verknochtheid zich daartegen verzet
 - Omdat pensioenrechten niet aan een ander dan de rechthebbende kunnen worden toebedeeld, dient verdeling te worden gerealiseerd op basis van waardeverrekening
-

HR 27 november 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4271 (Boon/Van Loon 2):

Wijze van verrekening:

- Beide echtgenoten hebben recht op 50% van de waarde van opgebouwd ouderdomspensioen en opgebouwd partnerpensioen
 - Indien de ontbonden huwelijksgoederengemeenschap voldoende baten omvat in verhouding tot het bedrag dat met waardeverrekening is gemoeid, dient dit bedrag per de datum waarop de huwelijksgoederengemeenschap in staat van ontbinding komt te verkeren (omdat pensioenverrekening slechts speelt bij scheiding vóór 1 mei 1995 is dat de datum van inschrijving van de scheiding van tafel en bed of de echtscheiding) te worden voldaan
-

HR 27 november 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4271 (Boon/Van Loon 3):

Wijze van verrekening (vervolg):

- Indien dit niet mogelijk is (de Hoge Raad veronderstelde dat dit in de praktijk “*vaak*” het geval zou zijn), kan waardeverrekening worden gerealiseerd door het opleggen aan de verrekeningsplichtige echtgenoot van een voorwaardelijke uitkering die:
 - ✓ Duurt zolang beide ex-echtgenoten in leven zijn;
 - ✓ Opeisbaar wordt naarmate de pensioentermijnen opeisbaar worden;
 - ✓ Gesteld kan worden op een percentage van het per de datum waarop de huwelijksgoederengemeenschap in staat van ontbinding komt te verkeren opgebouwde ouderdomspensioen (de Hoge Raad gaat er daarbij van uit dat de waarde van het ouderdomspensioen die van het partnerpensioen overtreft zodat de ouderdomspensioengerechtigde de verrekeningsplichtige is)
-

HR 27 november 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4271 (Boon/Van Loon 4):

Verrekening van de waarde van partnerpensioen dient achterwege blijven in de situatie waarin de ouderdomspensioengerechtigde naar redelijke verwachting het ouderdomspensioen relatief lang zal genieten zonder verplicht te zijn tot het verrichten van de voorwaardelijke uitkering in verband met vooroverlijden van de verrekeningsgerechtigde (bijvoorbeeld als de verrekeningsgerechtigde veel ouder is dan de ouderdomspensioengerechtigde of een zwakke gezondheid heeft; de voorwaardelijke uitkering wordt dan hoger dan in de situatie waarin het partnerpensioen mede bij de verrekening zou worden betrokken)

Pensioenverrekening (voorbeeld):

•	Opgebouwd OP	€ 20.000
•	Opgebouwd PP	€ 14.000
•	Waarde OP	€ 300.000
•	Waarde PP	<u>€ 80.000</u>
	+/+	
•	Totaal	€ 380.000
•	Ieder heeft recht op de helft	€ 190.000
•	Verrekeningsgerechtigde krijgt sowieso PP	<u>€ 80.000</u> -/-
•	Resteert te verrekenen	€ 110.000

Hoe kan verrekening plaatsvinden?

- Voorwaardelijke uitkering, opeisbaar naar mate pensioen wordt uitgekeerd
Evenredig deel OP doorbetalen bij en na ingang
($110.000 / 300.000 \times € 20.000 = € 7.333$)
 - Splitsing pensioenaanspraken en -uitkeringen
 - Cessie van de pensioenuitkeringen
 - Verhoging partneralimentatie
 - Bedrag ineens in contanten
 - Overbedeling met goederen (woning)
 - Overdracht bestaande lijfrente
 - Lijfrente tussen verrekeningsplichtige en verrekeningsgerechtigde
 - Premiestorting nieuwe lijfrente
-

Kernrechtspraak (1):

- **HR 6 oktober 2006, ECLI:NL:HR:2006:AW6163, HR 20 oktober 2000, ECLI:NL:HR:2000:AA7690 en Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 27 mei 2025, ECLI:NL:GHARL:2025:3311:** bij uitgestelde/voorwaardelijke pensioenverrekening rekening houden met toeslagverlening (= indexering)
 - **Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 19 april 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:3059:** bij “pensioenverrekening ineens” per datum scheiding géén rekening houden met toekomstige voorwaardelijke toeslagverlening (= indexering)
 - **HR 5 oktober 1990, ECLI:NL:HR:1990:AB9188:** bij “koude uitsluiting” geen pensioenverrekening
-

Kernrechtspraak (2):

- **HR 31 mei 1996, ECLI:NL:HR:1996:ZC2090:** geen pensioenverrekening als op grond van HV onverteerde inkomsten worden verdeeld omdat werknemerspensioenpremie als verteerd geldt
 - **HR 18 juni 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO6998:** de waarde van bijzonder partnerpensioen dient bij de verrekening te worden betrokken
-

**Actueel: Gerechtshof Den Haag 13 mei 2025,
ECLI:NL:GHDHA:2025:861 (Belastingkamer):**

- Aftrekbeperking Boon/Van Loonbetalingen strijdig met verbod onderscheid omdat voor betalingen uit WVPS door pu geen beperking geldt
 - Artikel 26 IVBPR en artikel 14 EVRM, in samenhang met artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM, alsook artikel 1 van het Twaalfde Protocol bij het EVRM verbieden niet iedere ongelijke behandeling van gelijke gevallen, doch alleen die welke als discriminatie moet worden beschouwd omdat een objectieve en redelijke rechtvaardiging ervoor ontbreekt (dat nam het Hof aan omdat “pensioenverrekening” en “pensioenverrekening” in dit opzicht als “gelijk” golden)
 - Verboden eigendomsontneming
 - Cassatieberoep loopt; AG adviseerde negatief
-

Pensioenadvocaten.nl

Pensioenverevening

Standaardverevening (art. 2, lid 1 juncto art. 2, lid 3 WVPS)

- Tijdens huwelijk opgebouwde aanspraken op ouderdomspensioen bij helfte verevenen
- Gewezen partner krijgt recht op uitkering gedeelte van het ouderdomspensioen
- Huwelijksgoederenregime (GVG / HVW) speelt geen enkele rol

Wanneer?

- Echtscheiding
- Beëindiging geregistreerd partnerschap
- Scheiding van tafel en bed

Wanneer niet?

- Ongehuwd samenwonenden → eventueel onderling regelen (niet via pensioenuitvoerder (PU))
 - Geen verevening indien ná verevening recht op uitkering gedeelte ouderdomspensioen minder bedraagt dan de wettelijke afkoopgrens (2026: € 632,63)
-

Afwijken van standaardverevening vastleggen in huwelijkse voorwaarden of convenant

Afwijkingsmogelijkheden zonder voorafgaande toestemming PU

- Uitsluiten toepassing WVPS
 - Boon/Van Loon weer automatisch van toepassing? Of keuze?
- Andere periode
- Ander vereveningspercentage

Afwijkingsmogelijkheden met voorafgaande toestemming PU

- Conversie
 - Vereveningsaanspraak OP en aanspraak BPP worden omgezet in een voor de vereveningsgerechtigde eigen aanspraak OP
 - Beide partijen moeten instemmen
 - » Onherroepelijke machtiging in huwelijkse voorwaarden
 - Verzekeraars werken veelal niet meer mee aan conversie

Meldingsformulier

- Binnen 2 jaar na ontbinding huwelijk indienen bij PU
- Rechtstreeks recht op uitbetaling jegens PU

Uitbetalingsrecht jegens gewezen partner

- Buitenlandse PU
- Meldingsformulier niet of buiten termijn ingediend
- Fiscaal nadeel voor vereveningsplichtige
 - Doorbetaald OP levert vanaf 2023 ‘slechts’ ongeveer 37% belastingvoordeel op (persoonsgebonden aftrek), ook indien OP is belast tegen 49,5% (inkomen > ca € 78.500)
 - Dubbele Inkomensafhankelijke bijdrage ZVW
Zie ook Hof Amsterdam 19-9-2019, ECLI:NL:GHAMS:2019:3474

Uitkering vereveningsgerechtigde is afhankelijk van keuzes die vereveningsplichtige maakt

- Vervroegen of uitstellen pensioeningangsdatum
 - Variëren hoogte pensioenuitkering
 - Na invoering Wet bedrag ineens (voorlopig uitgesteld tot 1-1-2029): afkoop van maximaal 10% ineens bij pensionering
 - Waardeoverdracht
-

Voorwaardelijk recht

- Beide ex-partners moeten in leven zijn

Gevolgen overlijden / einde vereveningsverplichting

- Vereveningsgerechtigde overlijdt
 - Aanwas bij vereveningsplichtige tot 100% / vol ouderdompensioen
- Vereveningsplichtige overlijdt
 - Vereveningsaanspraak of -uitkering ouderdompensioen vervalt
 - Uitkering bijzonder partnerpensioen

Verschil met conversie

- Igv overlijden vereveningsgerechtigde: geen aanwas bij vereveningsplichtige
 - Igv overlijden vereveningsplichtige: geen BPP voor vereveningsgerechtigde
-

Hertrouwen

Vereveningsverplichting vervalt (art. 1:166 BW)

Scheiden na hertrouwen

HR 11-4-2003, ECLI:NL:HR:2003:AF2685

Opnieuw verevenen met uitzondering van periode tussen beide huwelijken

Afgekochte pensioenaanspraken

HR 13-7-2018, ECLI:NL:HR:2018:1180

“Het strookt met de (ratio van de) WVPS om afgekochte pensioenrechten bij de verdeling van een huwelijksgemeenschap op een zo veel mogelijk gelijke wijze in aanmerking te nemen als niet afgekochte pensioenrechten”

Afkoopsom was geïnvesteerd in vakantiewoning

Man (die pensioen had afgekocht) verkreeg vergoedingsrecht op vrouw

Pensioenverevening onder de WTP:

- Vanaf de implementatie van de WTP (naar verwachting tussen 1 juli 2023 en 1 januari 2027) gaat het volgende gelden:
 - Veel pensioenen die vastgesteld waren worden variabel
 - Recht op uitbetaling van ouderdomspensioen krachtens pensioenverevening wordt dan ook variabel
 - Bij scheiding vóór pensioendatum net als thans bij premieovereenkomsten belegd kapitaal bij leven gedeeltelijk toerekenen aan de ex-partner (50% van het tussen het aangaan van de relatie en het eindigen daarvan opgebouwde kapitaal; geen rekening meer houden met bijzonder partnerpensioen)
 - Bij scheiding vanaf pensioendatum het percentage van het pensioen dat aan de periode van de relatie moet worden toegerekend als recht op uitbetaling van ouderdomspensioen administreren
 - Let op: na inwerkingtreding de Wet pensioenverdeling bij scheiding 2022 (naar verwachting per 1-1-2028), automatische conversie
-

Actuele rechtspraak:

- **Rechtbank Den Haag 29 januari 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:13484:** Vordering tot betaling pensioenvereveningstermijnen verjaart na 5 jaar
 - **Rechtbank Rotterdam 29 augustus 2025, ECLI:NL:RBROT:2025:10934:** pensioenverevening; pensioenuitstel niet aangetoond; geen rechtsgrond voor verplichting tot geven volmacht aan pensioenuitvoerder; indexeringsvordering toegewezen
 - **Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 2 september 2025, ECLI:NL:GHARL:2025:5596:** pensioenverevening niet uitgesloten; afspraak dat recht op uitbetaling ingaat op de latere pensioenleeftijd vereveningsgerechtigde geen rechtsgeldige afwijking WVPS
 - **Rechtbank Den Haag 1 september 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:18249:** verzoek om pensioenverevening volgens wettelijk standaardsysteem afgewezen omdat het een wettelijk recht is; geen uitsluiting WVPS
 - **Rechtbank Rotterdam 13 november 2025, ECLI:NL:RBROT:2025:13438:** waarschuwingsplicht en vergewisplicht notaris bij opstellen HV houdende uitsluiting pensioendeling
 - **Rechtbank Den Haag 9 juli 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:21917:** geen recht op informatie vereveningsplichtige bij pensioenverevening volgens wettelijk standaardsysteem
-

Pensioen en alimentatie

Alimentatie (art. 1:156 BW):

- Kan worden vastgesteld
 - Niet voldoende inkomsten tot levensonderhoud
 - Niet in redelijkheid kunnen verwerven
 - Draagkracht
 - Behoeft
 - Welstand tijdens het huwelijk (HR 6 juni 2014, ECLI:NL:HR:2014:1336)
 - “Behoeft verdampt niet” (niet louter door tijdsverloop; soms wel aangenomen op grond van het argument dat de inspanningsverplichting van de alimentatiegerechtigde om in het eigen onderhoud te voorzien door tijdsverloop toeneemt met het afnemen van de “lotsverbondenheid”; zie PHR 12 januari 2018, ECLI:NL:PHR:2018:41)
-

Rapport alimentatienormen/Juridische status:

- Geen besluit van algemene strekking volgens art. 1:3, lid 1 Awb en evenmin een beleidsregel volgens art. 1:3, lid 4 Awb; inbreng zienswijzen bij totstandkoming niet mogelijk (art. 8:3, lid 1, aanhef en onder a Awb)
 - Geen materiële wetgeving
 - Onaanvaardbaarheidsleerstuk kan worden toegepast (PHR 16 juli 2021, ECLI:NL:PHR:2021:727 ten aanzien van de vraag of voor KA moet worden ingeteerd op vermogen) maar de HR past dit leerstuk niet toe (summier onderzoek)
 - Risicovolle normen bij toepassing forfaits en afwijken werkelijke inkomenssituatie voor vaststelling draagkracht (HR 24 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1963; zie EB 2022/22)
 - HR 1 november 1991, ECLI:NL:HR:1991:ZC0400: afwijken door de rechter van alimentatienormen levert geen cassatiegrond “schending van het recht” op, omdat de alimentatienormen niet tot het objectieve recht behoren
-

Rapport alimentatienormen 2026:

4.8 Uitgaven die fiscaal aftrekbaar zijn

- “Op sommige werknemers en op de genietters van resultaat uit overige werkzaamheden, ondernemers en directeuren-groootaandeelhouder zijn de werknemersverzekeringen en/of pensioenvoorzieningen niet van toepassing. Uitgaven voor inkomensvoorzieningen, bijvoorbeeld in verband met arbeidsongeschiktheid of pensioen, kunnen we, indien deze niet bovenmatig zijn, in aanmerking nemen. Bij de vaststelling van de draagkracht voor partneralimentatie wordt het netto besteedbaar inkomen verminderd met de netto premie, dat wil zeggen de premie verminderd met eventueel fiscaal voordeel.”
-

Pensioenpremie en draagkracht:

Onderscheid maken tussen:

- Wettelijk verplicht betaalde pensioenpremie:
 - Werknemerspremie voor pensioen bij verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds ingehouden op loon werknemers en soms ook afgedragen door zelfstandigen en DGA's
 - Aan verplichtgesteld beroepspensioenfonds (vrije beroepsbeoefenaren en werknemers in loondienst)
 - Contractueel verplichte pensioenpremie
 - Vrijwillige betaalde pensioenpremie
-

Pensioenpremie en draagkracht/Lijnen in de vele rechtspraak:

- Wettelijk verplicht betaalde pensioenpremie komt ten laste van de draagkracht voor KA en PA
 - Contractueel verplicht betaalde pensioenpremie komt ten laste van de draagkracht voor KA en PA
 - Vrijwillig betaalde pensioenpremie komt niet ten laste van de draagkracht voor KA en PA, tenzij de premie al vóór de alimentatieplicht ontstond werd voldaan of (in uitzonderlijke situaties) het redelijk is dat de premie wordt betaald (bijvoorbeeld na wisseling van werken in loondienst naar werken als zelfstandige)
-

Pensioenpremie en behoefte/Lijn in de rechtspraak:

- Soms wordt een component “premie voor pensioenpremie” als onderdeel van de behoefte aangemerkt
 - Bijvoorbeeld als de pensioensituatie van de alimentatiegerechtigde zwak is (en geen zicht op pensioenverrekening of pensioenverevening bestaat)
-

Cumulatie alimentatie en voorwaardelijke pensioenverrekening c.q. pensioenverevening:

- Als voor de alimentatieplichtige het pensioen ingaat en daarmee de voorwaardelijke pensioenverrekening of de pensioenverevening, daalt het inkomen in het algemeen en daarmee de draagkracht EN wordt de alimentatie in het algemeen zo wie zo verminderd met die betalingen (wijziging van omstandigheden; draagkracht gewijzigd)
 - Als voor de alimentatiegerechtigde eigen pensioen ingaat en/of betalingen uit hoofde van pensioenverrekening of pensioenverevening worden ontvangen, wordt daarmee (gedeeltelijk) in de behoefte voorzien; in het algemeen wordt de alimentatie zo wie zo verminderd met die betalingen ook al is de behoefte niet verdampt
-

Alimentatie en de WTP:

- Onder de WTP pensioen in veel gevallen variabel:
 - Beweegt mee met de levensverwachting en het beleggingsresultaat van de pensioenuitvoerder;
 - Geen toeslagen/indexering (met als ambitie een prijs- of loonindex) meer, maar verhogingen of verlagingen die direct zijn gekoppeld aan het beleggingsrendement op het persoonlijke pensioenvermogen, eventueel gecorrigeerd met betalingen uit de solidariteitsreserve of de risicodelingsreserve
 - Wettelijke indexering van alimentatie niet meer passend; veel wijzigingsprocedures te verwachten
 - Oplossing voor alimentatie die uit pensioen moet worden betaald: alimentatie stellen op een percentage van het pensioen, wettelijke indexering uitsluiten (botst met art. 1:403 BW dat uitgaat van “vastgestelde” bedragen aan alimentatie; wetswijziging wenselijk?)
-

Actuele voorbeelden uit de rechtspraak:

- **HR 24 april 1981, ECLI:NL:HR:1981:AG4183:** voor het huwelijk opgebouwd pensioen telt mee voor bepaling draagkracht voor PA
 - **Gerechtshof Amsterdam 15 juli 2025, ECLI:NL:GHAMS:2025:1927:** bij berekening draagkracht alimentatie rekening gehouden met pensioenverevening
 - **Rechtbank Overijssel 18 augustus 2025, ECLI:NL:RBOVE:2025:5342:** geen verlenging alimentatieduur bij afzien van pensioenverevening en daarna ingetreden arbeidsongeschiktheid
 - **Rechtbank Amsterdam 19 augustus 2025, ECLI:NL:RBAMS:2025:7137:** voor vaststelling behoefte PA rekening gehouden met behoefte aan pensioenopbouw voor alimentatiegerechtigde
 - **Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 9 december 2025, ECLI:NL:GHARL:2025:7829:** rekening gehouden met pensioenpremie voor ondernemer bij vaststelling draagkracht KA; korte duur tot pensioendatum
 - **Rechtbank Oost-Brabant 29 oktober 2025, ECLI:NL:RBOBR:2025:8675:** geen verplichting pensioen vervroegd te laten ingaan ter dekking behoefte PA
-

**Verplichtgestelde pensioenregelingen
Premie-invordering en het hoofdzaakcriterium**

Deel 2 – De pensioenrechtpraktijk

- Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen: HR 21 maart 2025, ECLI:NL:HR:2025:423 (Booking.com)
- Het hoofdzaakcriterium: PHR 12 september 2025, ECLI:NL:PHR:2025:1000 (Hazet/Bpf MITT)

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

- De basis: art. 4 Wet Bpf-2000:
 - **Artikel 4. Naleven van statuten en reglementen**
 - De deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden, pensioengerechtigden en de bij het bedrijfstakpensioenfonds aangesloten werkgevers leven de statuten en reglementen en de daarop gebaseerde besluiten van het bestuur van het bedrijfstakpensioenfonds na.
 - Werkgever: werkingssfeeronderzoek, aanmelden werknemers, premieafdracht
 - Is niet-naleving (schending van de wettelijke verplichting tot naleving) onder alle omstandigheden onrechtmatig?
-

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

De basis: relevante verjaringsregels:

- Art. 3:306 BW: algemene verjaringstermijn van 20 jaar voor rechtsvorderingen
- Art. 3:307, lid 1 BW: nakomingsvordering strekkend tot geven of doen verjaart 5 jaar vanaf opeisbaarheid van de vordering
- Art. 3:308 BW: rechtsvordering strekkend tot betaling van alles wat bij het jaar of een kortere termijn moet worden betaald verjaart 5 jaar vanaf opeisbaarheid
- Art. 3:310, lid 1 BW: rechtsvordering strekkend tot betaling van schadevergoeding verjaart 5 jaar na de dag volgend op de dag waarop de benadeelde met de schade en de daarvoor aansprakelijke persoon bekend is geworden
- Art. 3:320 BW jo. art. 3:321, lid 1, aanhef en onder f BW: verlenging verjaringstermijn als schuldeiser het bestaan van de schuld of opeisbaarheid daarvan opzettelijk verborgen houdt

Valt een rechtsvordering tot premieafdracht aan een verplichtgesteld Bpf onder art. 3:307, lid 1 BW of onder art. 3:308 BW? Rechtgevolg identiek, antwoord volgt.

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

HR 3 februari 2012, ECLI:NL:HR:2012:BT8462 (Labots/Bpf Vervoer):

- Pensioenaanspraak jegens een verplichtgesteld Bpf is een zelfstandig (voorwaardelijk) vermogensrecht
- Pensioenaanspraak ontstaat rechtstreeks door het vervuld zijn van de reglementaire voorwaarden
- Als pensioenreglement niet het ondubbelzinnig voorbehoud “geen premie, geen pensioen” inhoudt, geldt het omgekeerde: “geen premie, wel pensioen”
- Vordering tot “toekenning” pensioenaanspraken jegens verplichtgesteld Bpf houdt vordering tot verklaring voor recht in dat van rechtswege recht op pensioen bestaat
- Van verjaring van de rechtsvordering tot betaling pensioen op grond van art. 3:307, lid 1 BW kan geen sprake zijn

Risico: incongruentie met premievordering op niet aangesloten werkgever

**Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen HR 13 maart 2015,
ECLI:NL:HR:2015:588 (bestuurder van Carlande/Bpf Vervoer):**

- Type vordering: premievordering van verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds op beherend vennoot van opgeheven werkgever

Hoge Raad:

- De premieschuld van een werkgever ontstaat op het moment dat de werknemers van de werkgever onder de werkingssfeer van het bedrijfstakpensioenfonds vallen en de werkgever verplicht wordt tot premiebetaling
- Kwestie van verjaring van de premievordering speelde niet
- Het ging in deze zaak om bestuurdersaansprakelijkheid

Note:

- Gegeven deze uitspraak zou moeten worden gesteld dat de verjaring van de premievordering aanvangt op het moment dat de verplichte aansluiting aanvangt
 - Resteert de vraag of de initiële datum doorslaggevend is (geen repetitie), of dat voor de premievordering voor elk jaar de verjaringstermijn in dat jaar aanvangt
-

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

Rechtbank Rotterdam 27 juni 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:6205 (Leliezorg c.s./PFZW):

- Type vordering: premievordering van verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds op niet aangesloten werkgever en de bestuurders daarvan

Rechtbank:

- De aanvang van de verjaringstermijn van een premievordering van een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds begint te lopen vanaf de opeisbaarheid van de premie
- De opeisbaarheid dient objectief te kunnen worden vastgesteld
- De opeisbaarheid kan niet voor elke jaarpremie door het bedrijfstakpensioenfonds worden vastgesteld op basis van het uitvoeringsreglement, door daarin te bepalen dat de premie opeisbaar wordt door het opleggen van een premienota
- De premie wordt jaarlijks opeisbaar vanaf aanvang van de deelneming
- De verjaringstermijn kan worden verlengd indien een werkgever de premieschuld opzettelijk verborgen houdt (art. 3:321, lid 1, aanhef en onder f BW)

Note: deze uitspraak ligt in lijn van het oordeel van de Hoge Raad uit 2015

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 15 oktober 2019, ECLI:NL:GHARL:2019:8464 (Pointer c.s./PMT):

- Type vordering: premievordering van verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds op werkgever en bestuurder

Hof:

- De premievordering van een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds verjaart 5 jaar na het opleggen van een premienota (art. 3:308 BW)
 - Voor zover een bedrijfstakpensioenfonds niet met de premieschuld bekend is of redelijkerwijs bekend had kunnen zijn, gaat de verjaringstermijn uit hoofde van art. 3:308 BW pas lopen na het verstrijken van de betalingstermijn gesteld in een door het bedrijfstakpensioenfonds opgelegde premienota, indien het uitvoeringsreglement een regeling in die zin bevat
 - Indien zo'n regeling ontbreekt, kan een bedrijfstakpensioenfonds ten aanzien van een werkgever die zich “verstoep” beroep doen op art. 3:321, lid 1, aanhef en onder f BW
 - Note: deze uitspraak gaat er van uit dat een bedrijfstakpensioenfonds de opeisbaarheid van premieschulden op basis van het uitvoeringsreglement kan vaststellen
-

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

- **Rechtbank Midden-Nederland 21 april 2021, ECLI:NL:RBMNE:2021:1723 (werkgever/Bpf Houtverwerkende Industrie en Jachtbouw):**
- Type vordering: premievordering van verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds op werkgever
- Rechtbank:
- Aan art. 3:308 BW ligt de gedachte ten grondslag dat de crediteur met de schuld van de debiteur bekend is
- Bij premievorderingen van een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds doet zich juist in zaken als die aan de orde was de situatie voor dat het bedrijfstakpensioenfonds pas in een laat stadium met de premievordering en de debiteur bekend wordt
- In die situatie geldt art. 3:306 BW met als gevolg dat de premievordering 20 jaar nadat deze van rechtswege is ontstaan verjaart

Note: het effect van deze uitspraak is dat een bedrijfstakpensioenfonds verschuldigde premie met 20 jaar terugwerkende kracht kan vorderen, echter vanaf het bekend worden met de schuld nog 5 jaar

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

HR 21 maart 2025, ECLI:NL:HR:2025:423 (Booking.com/PGB):

- Verjaring premievordering verplichtgesteld Bpf op werkgever beheerst door art. 3:308 BW
 - Premievordering ontstaat vanaf moment dat voor de werkgever de aansluitplicht ontstaat
 - Opeisbaarheid bepaalt door art. 26 Pensioenwet: Bpf kan de opeisbaarheid niet op basis van uitvoeringsreglement naar later tijdstip verschuiven
 - Twee “escapes” voor Bpf:
 - Verjaringstermijn van art. 3:308 BW kan ingevolge art. 3:320 BW/art. 3:321, aanhef en onder f BW worden verlengd als werkgever “opzettelijk het bestaan van de premievordering of de opeisbaarheid daarvan voor het bedrijfstakpensioenfonds verborgen heeft gehouden”
 - Beroep op verjaring door werkgever kan afstuiten op onaanvaardbaarheidsleerstuk (art. 6:2 BW)
-

**Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen
HR 10 september 1993, ECLI:NL:HR:1993:ZC1054
(werknemer/werkgever):**

- Niet afdragen pensioenpremie door werkgever aan verplichtgesteld Bpf is OD in de rechtsverhouding met de werknemer
 - Verjaringstermijn van 5 jaar BW-oud niet van toepassing op onrechtmatig nalaten
-

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

Gerechtshof Amsterdam 20 januari 2026, ECLI:NL:GHAMS2026:166:

- De relatief korte verjaringstermijn van art. 3:308 BW (5 jaar) dient ervoor te voorkomen dat de premieschuld aan een Bpf oploopt tot een zware schuld
 - Dat dient het belang van de schuldenaar, maar ook dat van andere crediteuren dan het Bpf
 - Uitzondering: de werkgever die zich opzettelijk verbergt
 - OD-vordering schadevergoeding is in wezen premievordering
 - “Omkatten” vordering om verjaringstermijn te verlengen zou de bescherming van de werkgever tegen hoog oplopende premievorderingen wegnemen
-

Premie-invordering door bedrijfstakpensioenfondsen

Hoe verder:

- Niet aanmelding door werkgever is schending rechtsplicht (art. 4 Wet Bpf 2000)
- Is niet aanmelding door werkgever altijd onrechtmatige daad (denk aan schuldvereiste)?
- Wettelijke duidelijkheidseis verplichtstellingsbesluiten
- Elegante oplossing voor de praktijk:
 - Als voor werkgever niet “duidelijk” kon zijn dat aansluitverplichting bestond is geen sprake van “schuld” en daarmee geen sprake van een onrechtmatige daad (noch in rechtsverhouding werkgever/Bpf; noch in rechtsverhouding werkgever/werknemer met oog op uitspraak uit 1993)
 - In die situatie “escapes” ook niet van toepassing
 - Dan “schade” voor collectief in verband met de regel “geen premie, wel pensioen”
 - Toch evenwichtige oplossing omdat dit sociale partners in bedrijfstakken en bedrijfstakpensioenfondsen triggert tot opstellen duidelijk verplichtstellingsbesluiten

Het hoofdzaakcriterium

Het hoofdzaakcriterium

Wat houdt een hoofdzaakcriterium in:

- De werknemers van een werkgever vallen onder de werkingssfeer van een verplichtgesteld Bpf als de activiteit van de onderneming waarin zij werkzaam zijn “uitsluitend of in hoofdzaak” uit de in het verplichtstellingsbesluit omschreven werkzaamheden bestaat
- Eindeloze stroom van rechtspraak:
 - Meten op basis van arbeidsuren, loonsom of omzet
 - Toerekening van niet-eigenlijke werkzaamheden
 - Uitlegvraagstukken (willekeurig voorbeeld: is een polyester sportshirt een textielstukgoed)

In dit college staat de situatie centraal als geen hoofdzaakcriterium geldt:

- Als geen hoofdzaakcriterium geldt, geldt aansluitplicht voor een werkgever zelfs als de beschreven activiteiten minimaal onderdeel van de totale werkzaamheden zijn
 - Ontbreken hoofdzaakcriterium leidt vaak tot overlap
 - Vraag is of een ondergrens geldt en zo ja, op welke rechtsgrond die berust: derogerende werking redelijkheid en billijkheid (art. 6:2 BW) of op toepassing leerstuk (on)aannemelijk rechtsgevolg uit de objectieve uitleg
-

Het hoofdzaakcriterium

Aanloop naar de conclusie van de PG Assink van 12 september 2025: **Rechtbank Limburg 26 april 2023:**

- Bij Bpf MITT geldt geen hoofdzaakcriterium
- Geen uitzondering op de verplichte deelneming vanwege ontbreken hoofdzaakcriterium omdat de “MITT-activiteit” slechts een zeer beperkt deel van de activiteit omvat

Uitspraak rechtbank niet op rechtspraak.nl. Wel andere uitspraken van de Rechtbank Limburg:

- Rechtbank Limburg 10 april 2024, ECLI:NL:RBLIM:2024:1789: geen ondergrens/geen onduidelijkheid/niet uitgesloten dat bij daadwerkelijke verwaarloosbare activiteit een ondergrens geldt
- Rechtbank Limburg 9 april 2025, ECLI:NL:RBLIM:2025:3417: geen ondergrens/geen onaannemelijk rechtsgevolg/geen onduidelijkheid/geen anticipatie op invoeren ondergrens

Het hoofdzaakcriterium

Aanloop naar de conclusie van de PG Assink van 12 september 2025: **Gerechtshof 's-Hertogenbosch 16 juli 2024, ECLI:NL:GHSHE:2024:2339** (uitleg verplichtstellingbesluit):

- Werkgever valt onder werkingssfeer omdat geen hoofdzaakcriterium geldt en omdat geen ondergrens geldt
 - Ook als MITT-werkzaamheden binnen een afdeling worden verricht geldt de verplichte deelneming voor alle werknemers
 - Op grond van verplichtstellingsbesluit geldt geen toets of de MITT-activiteit kernactiviteit is
 - Cao-uitleg staat niet toe een ondergrens in te lezen omdat uit de tekst geen ondergrens volgt
 - Geen ondergrens betekent ook niet dat sprake is van onaannemelijk rechtsgevolg
 - Als verplichtstellingbesluit ruim is geformuleerd heeft de rechter geen bevoegdheid tot minder ruime uitleg
-

Het hoofdzaakcriterium

Aanloop naar de conclusie van de PG Assink van 12 september 2025: **Gerechtshof 's-Hertogenbosch 16 juli 2024, ECLI:NL:GHSHE:2024:2339** (onaanvaardbaarheidsleerstuk):

- De MITT-activiteit is een geringe bedrijfsactiviteit
- Eigen pensioenregeling
- Bpf MITT veel duurder dan eigen regeling; concurrentiepositie zou worden verzwakt bij verplicht aansluiting
- Eigen regeling gelijkwaardig (afgezien van nog nader te analyseren aspect van rekenrente)
- Beroep op onaanvaardbaarheid slaagt, beperkte MITT-activiteit, eigenlijke activiteit in geheel andere branche

Vgl. Gerechtshof 's-Hertogenbosch 16 juli 2024, ECLI:NL:GHSHE:2024:2299 waarin geen sprake was van een onaanvaardbare aansluiting (geen eigen pensioen; kosten kunnen worden opgebracht)

Het hoofdzaakcriterium

Conclusie van de PG Assink:

- O. 3.34: als activiteit van de bedrijfstak slechts mondjesmaat onderdeel van de activiteit is en geen hoofdzaakcriterium geldt, is sprake van een onaannemelijk rechtsgevolg als dan “per definitie” sprake zou zijn aansluitplicht; het is disproportioneel om bij de uitleg dan niet van een zekere ondergrens uit te gaan
- O. 3.43: het moet gaan om minimis-gevallen: *“randgevallen waarin de MITT-activiteiten van de werkgever in verhouding tot de totale activiteiten van diens onderneming aanwijsbaar kwalificeren als hooguit marginaal”*. Feitelijke vraag. Bijvoorbeeld:
 - Omzet, uren, loon of feitelijke werkzaamheden binnen de werkingssfeer zijn beperkt
 - Kernactiviteit is een andere
- O. 3.44: uitleg-benadering beter dan tweetrapsraket Hof (wel eronder vallen; toepassing onaanvaardbaar) omdat in die benadering de regel “geen premie; wel pensioen” niet buiten werking is gesteld

Het hoofdzaakcriterium

Conclusie van de PG Assink: “Ik wijs bijvoorbeeld ook op Thijssen (toevoeging WPMT: TPV 2021/36):

- Indien een verplichtstellingsbesluit dat niet het “uitsluitend of in hoofdzaak”-criterium kent zich richt op de bij een “werkgever” werkzame personen, kan de situatie ontstaan dat, indien slechts een **beperkt aantal personen** die bij die werkgever werkzaam zijn de activiteiten verrichten die door de werkingssfeeromschrijving worden omvat, de werkgever desondanks voor **alle bij de werkgever werkzame personen** (óók personen die geheel andere activiteiten uitoefenen) **moet aansluiten** bij het bedrijfstakpensioenfonds. Dat is **geen aannemelijk rechtsgevolg**, zodat de burgerlijke rechter in die situatie een aansluitingsvordering in het kader van handhaving van het bedrijfstakpensioenfonds dient af te wijzen. Ik ga er daarbij van uit dat, zelfs indien op basis van de **bewoordingen** van een verplichtstellingsbesluit op zichzelf “**duidelijk**” is dat een werkgever en de bij die werkgever werkzame personen onder de werkingssfeer vallen, het leerstuk van het **onaannemelijk rechtsgevolg** in het kader van objectieve uitleg kan betekenen dat **geen aansluitplicht** bestaat. In deze situatie leidt een aansluitplicht tot een onaannemelijk rechtsgevolg, omdat te veel personen met activiteiten die niet onder de werkingssfeeromschrijving van het bedrijfstakpensioenfonds vallen tot deelneming aan het bedrijfstakpensioenfonds verplicht zouden worden.”

Het hoofdzaakcriterium

Verder uitwerking:

- Uitleg door mij voorgestaan in TPV 2021/36 voorkomt in veel situaties overlap

Inschatting:

- HR 2 juni 2023, ECLI:NL:HR:2023:847 (Rioolservice/PMT): bij overlap is uitleg dat géén Bpf van toepassing is niet voor de hand liggend (kennelijk is bedoeld dat bij die beperkte uitleg geen sprake is van een aannemelijk rechtsgevolg) (O. 3.7)
- Duidelijkheids criterium door alle hoven gevolgd, maar in de praktijk vaak ruime uitleg met als ratio witte/grijze vlekken voorkomen
- Als ondergrens wordt aangenomen, ontstaat uitlegvraagstuk (feitelijke kwestie); groot beroep op rechter

Wat denkt U?

Het verlossende woord: HR 22 mei 2026, ECLI:NL:HR:2026:795:

- Objectieve uitleg verplichtstellingsbesluit
- Geen ondergrens = onaannemelijk rechtsgevolg
- Geen aansluitplicht bij verwaarloosbare Bpf-activiteit gemeten naar omzet, loonsom en/of arbeidsuren
- Meteen veel vragen:
 - Klopt het wel
 - Inbreuk recht op collectief onderhandelen ESH
 - Aansluitingen vervallen met terugwerkende kracht

DANK VOOR JULLIE AANDACHT

VRAGEN?
